

INBJUDAN

DJUPA BORRHÅL – GENOMLYSNING OCH UTFRÅGNING

KASAM anordnar den 14-15 mars 2007 en genomlysning och utfrågning med syfte att allsidigt genomlysna metodiken med djupa borrhål för att slutförvara använt kärnbränsle. Det sker på IVA Konferenscenter, Grev Turegatan 16, Stockholm.

Bakgrund

Olika aktörer, däribland närmast berörda kommuner samt miljöorganisationer och regeringen, har vid olika tidpunkter uppmanat Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) att redovisa alternativ till den s.k. KBS-3 metoden för hur det använda kärnbränslet ska tas om hand. Detta har också gjorts och redovisats i olika sammanhang. Dock har KBS-3-metoden accepterats av regeringen som huvudlinje i det fortsatta utvecklingsarbetet och som planeringsförutsättning för SKB:s platsundersökningar. På senare tid har emellertid alternativet ”Djupa borrhål” uppmärksamrats i den offentliga debatten. I diskussionen har framförts att detta är det alternativ som KBS-3 metoden i första hand ska jämföras med. Under år 2006 har SKB och Miljöorganisationernas Kärnavfallsgranskning (MKG) tagit fram var sin rapport om djupa borrhål och kommit till olika slutsatser i frågan om ett sådant alternativ bör vidareutvecklas.

KASAM har, senast vid sin granskning av SKB:s FUD-Program 2004, bedömt att deponering av använt kärnbränsle i djupa borrhål inte är en realistisk metod (SOU 2005:47 s. 132). En av KASAM:s uppgifter är att informera och skapa arenor för kritisk granskning av och diskussion kring olika delar av slutförvarsfrågan. Det svenska samhället närmar sig nu en tidpunkt när strategiskt viktiga beslut om slutförvarsfrågan ska fattas. I denna fas är det av extra stor vikt att allsidigt genomlysna frågor som upplevs angelägna ur olika perspektiv. I enlighet med önskemål från Oskarshamns och Östhammars kommun, SKB och MKG har KASAM funnit det angeläget att frågorna kring djupa borrhål får en mer ingående belysning. Även Statens kärnkraftinspektion (SKI) och Statens strålskyddsinstitut (SSI) har ställt sig bakom detta tema för utfrågningen.

Syfte

Målet med utfrågningen är att ur olika perspektiv belysa djupa borrhål som metod för slutförvaring – såväl fakta som värderingar. Vilka tekniska, geologiska, hydrologiska förutsättningar och möjligheter finns? Vilka är riskerna ur olika synvinklar och vilka värderingar ligger till grund för olika uppfattningar om djupa borrhåls förutsättningar och lämplighet? Detta är några av de frågor som ska läggas på bordet. Såväl föredragningar som utfrågningar ska bidra till att frågan om djupa borrhål blir allsidigt belyst.

Målgrupp för utfrågningen är allmänheten (särskilt medborgare i aktuella kommuner), beslutsfattare hos industri och myndigheter, miljö- och intresseorganisationer, politiker på lokal och nationell nivå, samt media.

Program

Programmet består av tre delar. I den första beskrivs ett antal utgångspunkter avseende miljöbalkens och kärntekniklagens krav på alternativredovisning, värderingar i metodvalet och de geovetenskapliga förutsättningarna för djupa borrhål.

I den andra delen redovisas och diskuteras olika tekniskt/vetenskapliga och värderingsmässiga frågeställningar genom föredrag, följda av frågor från KASAM:s utfrågare och publiken. Det handlar om teknik och långsiktig säkerhet, myndigheternas synpunkter på djupa borrhål och säkerhetsfilosofi. Denna del modereras av Björn Hedberg, KASAM.

Den tredje delen (eftermiddagen den 15 mars) är en panelutfrågning med journalisten Göran Skytte som moderator. Skytte, som sedan tidigare utfrågningar är väl bekant med kärnavfallsfrågan, kommer att följa båda de första delarna av utfrågningen för att sedan fokusera på vad som kan vara frågor av avgörande karaktär i samhällsdebatt och i det politiska beslutsfattandet.

På kvällen den 14 mars ska företrädare för våra sju partier i riskdagen berätta om hur man förbereder sig inför kommande beslut om slutförvar. Moderator är Göran Skytte.

En skriftlig dokumentation från seminariet kommer att publiceras i KASAM:s rapportserie. Rapporten kommer att redovisa föredrag, frågor och diskussioner. KASAM kommer också att ta fram en analys av utfrågningen utifrån genomlysningens idé att tydliggöra både sakfrågornas och värderingarnas betydelse i beslutsunderlaget.

Anmälan

Vi är vi tacksamma att få din anmälan *senast torsdagen den 22 februari 2007*; se separat anmälningsblankett. Kontaktperson är Siv Milton (siv.milton@environment.ministry.se), telefon 08-405 24 37, 070-615 14 37 eller 073-676 00 72, fax 08-20 10 66).

Deltagande i utfrågningen är avgiftsfritt.

Denna information finns även inlagd på vår hemsida www.kasam.org.

Välkomna!

Kristina Glimelius
Ordförande

Bilagor
Programmet
Anmälningsblankett

PRELIMINÄRT PROGRAM, Djupa Borrhål

Tid: Den 14-15 mars 2007

Plats: IVA Konferenscenter, Grev Turegatan 16, Stockholm (T-bana Östermalmstorg)

Lokal: Wallenbergssalen som ligger 1 tr ned från entréplan

Onsdagen den 14 mars

13.00 Inledning
(*Kristina Glimelius, KASAM: s ordförande*)

13.05 KASAM:s genomlysningprojekt
(*Björn Hedberg*)

1. Några utgångspunkter – formella krav, värderingar och geologiska förutsättningar

13.20 Kraven på alternativredovisning enligt miljöbalken och kärntekniklagen –
Slutsatser från KASAM: s seminarium om alternativ
(*Tuija Hilding-Rydevik, KASAM*)

13.40 Värderingar i metodvalet: återtagbarhet, övervakning, risker för kärnvapen-
spridning, avfall som energiresurs
(*Carl Reinhold Bråkenhielm, KASAM*)

14.00 Geologiska förutsättningar
(*Jimmy Stigh, KASAM*)

14.20 Grundvattenkemi på stora djup
(*Gunnar Jacks, professor, Mark- och grundvattenkemi, KTH*)

14.45 Kaffe (i Stora Foajén, 1 tr)

2. Teknik och säkerhet

2a. Teknik och långsiktig säkerhet

Moderator: *Björn Hedberg, KASAM*

KASAM: s utfrågare: *Kjell Andersson, Gert Knutsson, Jimmy Stigh, Eva Simic*

15.15 Teknisk utformning av ett slutförvar med djupa borrhål och långsiktig säkerhet
(*representanter för SKB*)

16.20 Geo-hydrologiska insikter och frågor med relevans för slutförvaring i djupa
borrhål
(*Karl-Inge Åhäll, professor i naturgeografi, Karlstad universitet, för MKG*)

16.55 Deponering av kärnavfall i djupa borrhål - Var står borrhåstekniken idag för en
sådan uppgift?
(*Leif Bjelm, professor i teknisk geologi, Lunds universitet*)

17.30 Enkel buffé (i Bankettsalen, 1 tr upp från entréplanet)

19.00–21.00 Hur förbereder sig rikspolitikerna inför beslut om slutförvar?

Medverkande: Erik A Andersson (c); Per Bolund (mp); Anita Brodén (fp); Lena Hallengren (s); Wiwi-Anne Johansson (v); Sven-Gunnar Persson (kd); Ola Sundell (m);

Moderator: Göran Skytte

Torsdagen den 15 mars

2. Teknik och säkerhet forts.

2a. Teknik och långsiktig säkerhet forts.

09.00 Borrning av vida och djupa hål – hur går det till? (Gunnar Nord, Atlas Copco)

09.30 Reflektioner – har fakta tillkommit som stöder eller ändrar tidigare ståndpunkter om djupa borrhål? Om så är fallet, vilka insatser skulle behövas för att det skulle utgöra ett alternativ till KBS-3 metoden? (*SKB, MKG, externa experter*). Korta inlägg & diskussion

10.00 Kaffe (i Stora Foajén, 1 tr)

2b. Myndigheternas synpunkter och säkerhetsfilosofi

Moderator: Björn Hedberg, KASAM

KASAM: s utfrågare: Kjell Andersson, Clas-Otto Wene, Tuija Hilding-Rydevik

10.30 Myndigheternas syn på djupa borrhål (SSI och SKI)

11.00 Säkerhetsfilosofi
Inlägg från företrädare för *SKB, SKI, SSI, MKG, MILKAS*

12.00 Lunch i Bankettsalen

3. PANELUTFRÅGNING

13.15 Utfrågning. *Moderator:* Göran Skytte

Aktörer i kärnavfallsfrågan utfrågas av Göran Skytte och publiken. Syftet är att klargöra med vilka värderingar man argumenterar för eller mot KBS-3 respektive djupa borrhål och vilken betydelse detta kan få för den kommande beslutsprocessen.

16.30 Avslutning - *Kristina Glimelius*